

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/238/2020
Identifikačné číslo spisu:	3713214184
Dátum vydania rozhodnutia:	28.09.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Marián Sluk
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:3713214184.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Mariána Sluka, PhD. a sudcov JUDr. Soni Mesiarkinovej a JUDr. Martina Holíča, v spore žalobkyne Y. P., bývajúcej v F., H. XXXX/X, zastúpenej JUDr. Jánom Súkeníkom, advokátom, so sídlom v Považskej Bystrici, Stred 60/55, proti žalovaným 1/ G. F. L., bývajúcemu v A. P. A. Q., O. XXXX/XX, 2/ U. O., bývajúcej v W., F. O. XX, 3/ P. L., bývajúcemu v X., M. XXX/XX, 4/ P. W., bývajúcej v X., M. XXX/XX, 5/ Y. L., bývajúcej v X., M. XXX/XX, žalovaní 1/ až 5/ zastúpení advokátskou kanceláriou URBÁNI & Partners s.r.o., so sídlom v Banskej Bystrici, Skuteckého 17, IČO: 36 646 181, 6/ H. Š., bývajúcej v F., I. XXXX/XX, zastúpenej opatrovníčkou P. Š., bývajúcou v F., I. XXXX/XX, o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva, vedenom na Okresnom súde Považská Bystrica pod sp. zn. 7C/243/2013, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 20. mája 2020 sp. zn. 5Co/181/2019, takto

rozhodol:

- I. Dovolanie v časti z a m i e t a.
- II. V zostávajúcej časti dovolanie o d m i e t a.
- III. Žalovaní 1/ až 5/ majú voči žalobkyni nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.
- IV. Žalovanej 6/ nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Považská Bystrica (ďalej len „prvoinštančný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) (v poradí druhým) rozsudkom z 19. septembra 2019 č. k. 7C/243/2013-297 zrušil podielové spoluvlastníctvo žalobkyne a žalovaných 1/ - 6/ k nehnuteľnostiam, rodinnému domu súp. č. XXX, postavenému na parc. č. KN E XXX - zastavané plochy a nádvoria o výmere 349 m², k parc. č. KN E XXX - záhrady o výmere 319 m², k parc. č. KN E XXX - zastavané plochy a nádvoria o výmere 349 m², k parc. č. KN E XXX - orná pôda o výmere 3408 m² a k parc. č. KN E XXX/X - zastavané plochy a nádvoria o výmere 101 m², ktoré nehnuteľnosti sú zapísané na LV č. XXX k. ú. X. a vyporiadal podielové spoluvlastníctvo tak, že do výlučného vlastníctva žalobkyne prikázal rodinný dom súp. č. XXX,

postavený na parc. č. KN E XXX - zastavané plochy a nádvoria o výmere 349 m², parc. č. KN E XXX - záhrady o výmere 319 m², parc. č. KN E XXX - zastavané plochy a nádvoria o výmere 349 m², parc. č. KN E XXX/X - zastavané plochy a nádvoria o výmere 101 m², ktoré nehnuteľnosti sú zapísané na LV č. XXX k. ú. X., parc. č. KN C XXX/X - orná pôda o výmere 2091 m², parc. č. KN C XXX/X - záhrada o výmere 715 m², ktoré boli zamerané z parc. č. KN E XXX - orná pôda o výmere 3408 m², zapísanej na LV č. XXX k. ú. X. Geometrickým plánom G.. Q. D. č. 65/2014, overeným Okresným úradom Púchov, katastrálny odbor dňa 16.12.2014 pod č. 746/14; do podielového spoluvlastníctva žalovaného 1/ - 5/ s výškou spoluvlastníckych podielov po 1/5 prikázal parc. č. KN C XXX/X - orná pôda o výmere 494 m² a parc. č. KN C XXX/X - záhrada o výmere 207 m², ktoré boli vytvorené z parc. č. KN E XXX - orná pôda o výmere 3408 m² Geometrickým plánom G.. Q. D. č. 95/2014, overeným Okresným úradom Púchov, katastrálny odbor dňa 6.12.2014 pod č. 746/14; žalobkyňu zaviazal vyplatiť žalovaným 1/ - 5/ z titulu vyporiadania podielového spoluvlastníctva každému sumu po 887,84 eur v lehote do 3 dní od právoplatnosti rozsudku; žalobkyňu zaviazal vyplatiť žalovanej 6/ z titulu vyporiadania podielového spoluvlastníctva sumu 5.521,96 eur v lehote do 3 dní do právoplatnosti rozsudku; rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania a žalobkyňu zaviazal zaplatiť súdny poplatok.

1.1. Z vykonaného dokazovania mal súd za preukázané, že strany sporu sú podielovými spoluvlastníkmi nehnuteľnosti špecifikovaných vo výroku I., zapísaných na LV č. XXX k. ú. X., žalobkyňa v spoluvlastníckom podiele 1/2 a 1/5, žalovaní 1/ - 5/ každý v spoluvlastníckom podiele po 1/25 a žalovaná 6/ v spoluvlastníckom podiele 1/10. Predmetné nehnuteľnosti užíva v prevažnej miere žalobkyňa ako majoritná podielová spoluvlastníčka, v súvislosti s čím medzi stranami konania dochádza k nezhodám, pre ktoré ani jeden z podielových spoluvlastníkov nemá záujem na ďalšom trvaní podielového spoluvlastníctva. Pred podaním samotnej žaloby žalobkyňa žalovaných oslovila s návrhom na zrušenie a vyporiadanie tohto podielového spoluvlastníctva tak, že žalovaným navrhla, aby ich spoluvlastnícke podiely pripadli do jej výlučného vlastníctva s tým, že žalovaných podľa výšky ich spoluvlastníckych podielov vyplatí sumou zodpovedajúcou všeobecnej hodnote ich spoluvlastníckych podielov. S takýmto spôsobom vyporiadania podielového spoluvlastníctva súhlasila výlučne žalovaná 6/. Žalovaní 1/ - 5/ pred podaním žaloby ako aj v priebehu samotného konania najskôr požadovali reálnu deľbu všetkých nehnuteľností, neskôr svoj návrh na vyporiadanie podielového spoluvlastníctva v priebehu konania zmenili v tom smere, že žiadali, aby ich spoluvlastnícke podiely v rodinnom dome súp. č. XXX ako aj v parcelách č. KN E XXX, XXX a XXX/X boli prikázané žalobkyni, ktorá bude zaviazaná k povinnosti vyplatiť im sumu zodpovedajúcu všeobecnej hodnote ich spoluvlastníckych podielov. Parc. č. KN E XXX vzhľadom na jej výmeru navrhli žalovaní 1/ - 5/ reálne rozdeliť v zmysle Geometrického plánu v konaní ustanovenej znalkyne G.. Q. D. tak, že novovytvorená parcela č. KN C XXX/X - orná pôda o výmere 2091 m² a parc. č. KN C XXX/X - záhrada o výmere 715 m², predstavujúce spoluvlastnícky podiel žalobkyne a žalovanej 6/ bude prikázaná do výlučného vlastníctva žalobkyne a novovytvorené parc. č. KN C XXX/X - orná pôda o výmere 494 m² a č. KN C XXX/X - záhrada o výmere 207 m², budú prikázané do podielového spoluvlastníctva žalovaných 1/ - 5/ s výškou ich spoluvlastníckych podielov po 1/5.

1.2. Vychádzajúc z návrhov strán sporu na spôsob vyporiadania podielového spoluvlastníctva a berúc do úvahy výsledky znaleckého dokazovania v konaní ustanoveným znalcom G.. P. Č., že rodinný dom súp. č. XXX nie je zo strany stavebno-technického hľadiska reálne deliteľný a prihliadajúc tiež na celkovú výmeru parciel č. KN E XXX, XXX a XXX/X, v prípade ktorých by sa reálne deľba priechla ďalšiemu účelnému využitiu týchto nehnuteľností, súd spoluvlastnícke podiely žalovaných 1/ - 6/ v týchto nehnuteľnostiach prikázal žalobkyni ako majoritnej podielovej spoluvlastníčke týchto nehnuteľností. Parc. č. KN E XXX - orná pôda o výmere 3408 m² vzhľadom na jej výmeru a požiadavku žalovaných 1/ - 5/ medzi žalobkyňu a žalovaných 1/ - 5/ reálne rozdelil tak, že novovytvorenú parcelu č. KN C XXX/X - orná pôda o výmere 2091 m² a parc. č. KN C XXX/X - záhrada o výmere 715 m², predstavujúce súčet spoluvlastníckeho podielu žalobkyne a žalovanej 6/, prikázal do výlučného vlastníctva žalobkyne. Novovytvorené parcely č. KN C XXX/X - orná pôda o výmere 494 m² a č. KN C XXX/X - záhrada o výmere 207 m² predstavujúce súčet spoluvlastníckych podielov žalovaných 1/ - 5/, prikázal do ich podielového spoluvlastníctva s výškou ich spoluvlastníckych podielov po 1/5. Súd mal za preukázané, že takéto reálne rozdelenie spoločnej nehnuteľnosti parc. č. KN E XXX bude viesť k účelnému využitiu novovytvorených parciel, keďže tie, ktoré budú prikázané do

podielového spoluvlastníctva žalovaných 1/ - 5/ bezprostredne hraničia s parcelami č. KN C XXX/X a č. KN C XXX/X, ktoré sa nachádzajú v podielovom spoluvlastníctve žalovaných 1/ - 5/ a títo ich v budúcnosti budú obhospodarovat' ako jeden celok. Novovytvorená parcela č. KN C XXX/X a novovytvorená parc. č. KN C XXX/X budú mať dostatočnú výmeru 2806 m², aby žalobkyňa ako jej výlučná vlastníčka mohla na nej realizovať zamýšľanú výstavbu rodinného domu. Za tým účelom bude musieť z obecnej komunikácie cez parc. č. KN C XXX, ktorá pripadne do jej výlučného vlastníctva, vybudovať prístup a premostenie potoka s tým, že v konaní ustanovený znalec G.. Y. W. celkové náklady s tým spojené vyčíslil na sumu 4.500,- eur bez DPH, čo je suma primeraná na prispôsobenie pozemku v súvislosti s výstavbou rodinného domu. Pri takomto vyporiadaní podielového spoluvlastníctva, vychádzajúc zo všeobecnej hodnoty spoločných nehnuteľností, ktorá bola ustálená znaleckým posudkom znalca G.. P. Č., súd zaviazal žalobkyňu k povinnosti vyplatiť žalovanej 6/ na vyrovnanie jej spoluvlastníckeho podielu vo veľkosti 1/10 sumu 5.521,96 eur v lehote do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Zároveň súd zaviazal žalobkyňu k povinnosti vyplatiť žalovaným 1/ - 5/ na vyrovnanie ich spoluvlastníckych podielov z rodinného domu súp. č. XXX a z parciel č. KN E XXX, XXX a XXX/X každému sumu zodpovedajúcu hodnote ich spoluvlastníckeho podielu vo veľkosti 1/25, t.j. každému sumu 887,84 eur v lehote do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

2. Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 20. mája 2020 sp. zn. 5Co/181/2019 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie a rozhodol, že žalovaní 1/ - 5/ nemajú nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

2.1. Odvolací súd mal v danom prípade zhodne so súdom prvej inštancie za preukázané, že takéto reálne rozdelenie spoločnej nehnuteľnosti parc. č. KN E XXX bude viesť k účelnému využitiu novovytvorených parciel, keďže tie, ktoré budú prikázané do podielového spoluvlastníctva žalovaných 1/ - 5/ bezprostredne hraničia s parcelami č. KN C XXX/X a č. KN C XXX/X, ktoré sa nachádzajú v podielovom spoluvlastníctve žalovaných 1/ - 5/ a títo ich v budúcnosti budú obhospodarovat' ako jeden celok. Novovytvorená parcela č. KN C XXX/X a novovytvorená parc. č. KN C XXX/X budú mať dostatočnú výmeru 2806 m², aby žalobkyňa ako jej výlučná vlastníčka mohla na nej realizovať zamýšľanú výstavbu rodinného domu. Čo sa týka námietky žalobkyne uvádzanej pred súdom prvej inštancie ako aj v podanom odvolaní, že súd mal brať do úvahy pri posudzovaní možnosti reálneho rozdelenia parc. č. KN-E XXX taktiež hľadisko účelného využitia novovzniknutých vecí, teda mal vziať do úvahy polohu a taktiež tvar pozemku, čo však súd nespravil, pričom poloha a členitosť novovytvorených parciel č. KN-C XXX/X - orná pôda o výmere 2091 m² a parc. č. KN-C XXX/X - záhrada o výmere 715 m² neumožňuje uskutočniť žalobkyňu individuálnu bytovú výstavbu, odvolací súd túto nepovažoval za dôvodnú, nakoľko aj v prípade, že by žalobkyňa nemohla uskutočniť na novovytvorených parcelách zamýšľanú stavbu, odvolací súd zdôrazňuje, že novovytvorené parcely sú vedené ako orná pôda a záhrady, teda hľadisko účelného využitia novovzniknutých vecí zostal naďalej zachovaný. Na to, aby mohla byť vec reálne rozdelená, musí byť v zmysle judikatúry súdov deliteľná nielen z technického hľadiska, ale toto rozdelenie musí byť dobré možné aj z ďalších hľadísk, najmä z funkčného, teda aby veci vzniknuté delením mohli ich vlastníkom ďalej slúžiť spôsobom zodpovedajúcim ich povahe, podstate a poslaniu, teda v danom prípade keďže predmetné pozemky sú vedené ako orná pôda a záhrady zostal účel využitia novovzniknutých vecí naďalej zachovaný. V prípade ak by žalobkyňa chcela realizovať zamýšľanú stavbu, z dokazovania vykonaného pred súdom prvej inštancie ďalej vyplynulo, že za tým účelom bude musieť z obecnej komunikácie cez parc. č. KN C XXX, ktorá pripadne do jej výlučného vlastníctva vybudovať prístup a premostenie potoka s tým, že v konaní ustanovený znalec G.. Y. W. celkové náklady s tým spojené vyčíslil na sumu 4.500,- eur bez DPH, čo je aj podľa odvolacieho súdu suma primeraná na prispôsobenie pozemku v súvislosti s výstavbou rodinného domu. Čo sa týka námietky žalobkyne, že celkové náklady s tým spojené, ktoré znalec vyčíslil na sumu 4.500,- Eur bez DPH, čo je podľa neho suma primeraná na prispôsobenie pozemku v súvislosti s výstavbou rodinného domu, tak s uvedeným tvrdením znalca nesúhlasí, nakoľko si dala vypracovať cenovú ponuku na premostenie a prístupovú cestu od spoločnosti roso build s.r.o. Streženice, pričom cena za vybudovanie premostenia by vyšla na 12.600,-Eur bez DPH (15.120,-Eur s DPH) a vybudovanie prístupovej cesty by žalobkyňu stálo 9.200,- Eur bez DPH (11.040,-Eur s DPH) a cenová ponuka podaná spoločnosťou ArchBau s.r.o., na ktorú žalobkyňa poukázala už v konaní pred súdom prvej inštancie, tak táto zahŕňa cenovú ponuku za vybudovanie prístupovej komunikácie a

mostovej konštrukcie vo výške 10.000,- Eur, ani túto odvolací súd nepovažoval za opodstatnenú, nakoľko ako už bolo konštatované vyššie, novovytvorené parcely sú vedené ako orná pôda a záhrady, teda hľadisko účelného využitia novovzniknutých vecí zostal naďalej zachovaný, a preto ak sa žalobkyňa rozhodne na novovytvorených parcelách stavať rodinný dom, bude musieť vykonať všetky potrebné záležitosti na prispôsobenie pozemku v súvislosti s výstavbou rodinného domu a tým aj znášať náklady s tým spojené. Čo sa týka ďalšej námietky žalobkyne, že i novovytvorené parcely, a to parc. č. KN-C XXX/X - orná pôda o výmere 494 m², parc. č. KN-C XXX/X - záhrada o výmere 207 m² (ktoré boli prikázané do spoluvlastníctva žalovaným 1/ - 5/) stratili svoj spoločenský význam, keď ani tieto nemôžu byť využité na individuálnu bytovú výstavbu a súd prvej inštancie vytvoril opäť podielové spoluvlastníctvo napriek tomu, že tieto novovytvorené parcely nenapĺňajú hľadisko účelného využitia vecí, nakoľko by títo spoluvlastníci aj v budúcnosti museli riešiť vyporiadanie svojho podielového spoluvlastníctva, odvolací súd ani túto nepovažoval za dôvodnú, nakoľko žalovaní 1/ - 5/ žiadali a súhlasili s týmto vyporiadanim, pričom bude na nich a nie na žalobkyni ako si prípadne následne oni vyporiadajú ich novovzniknuté spoluvlastníctvo, pričom ako už bolo konštatované vyššie aj tieto novovzniknuté parcely nestratili účel využitia, nakoľko sú vedené ako orná pôda a záhrady, teda aj v danom prípade účel využitia zostal naďalej zachovaný a tieto dokonca bezprostredne hraničia s parcelami č. KN C XXX/X a č. KN C XXX/X, ktoré sa nachádzajú v podielovom spoluvlastníctve žalovaných 1/ - 5/ a títo ich v budúcnosti môžu obhospodarovať ako jeden celok. Následne súd prvej inštancie pri takomto vyporiadaní podielového spoluvlastníctva, vychádzajúc zo všeobecnej hodnoty spoločných nehnuteľností, ktorá bola ustálená znaleckým posudkom znalca G. P. Č., správne zaviazal žalobkyňu k povinnosti vyplatiť žalovanej 6/ na vyrovnanie jej spoluvlastníckeho podielu vo veľkosti 1/10 sumu 5.521,96 eur v lehote do 3 dní od právoplatnosti rozsudku a žalovaným 1/ - 5/ na vyrovnanie ich spoluvlastníckych podielov z rodinného domu súp. č. XXX a z parciel č. KN E XXX, XXX a XXX/X každému sumu zodpovedajúcu hodnote ich spoluvlastníckeho podielu vo veľkosti 1/25, t.j. každému sumu 887,84 eur v lehote do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalobkyňa, jeho prípustnosť odôvodnila výslovne ustanovením § 421 písm. a/ a b/ zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), pretože rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Dovolateľka navrhla, aby dovolací súd zrušil rozsudok odvolacieho súdu aj rozsudok súdu prvej inštancie a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

3.1. Dovolací dôvod podľa § 421 písm. a/ CSP odôvodnila tým, že odvolací súd sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe, keď nevzal do úvahy pri reálnej delbe spoločnej nehnuteľnosti parc. č. KN E XXX - orná pôda o výmere 3408 m² zapísanej na LV č. XXX pre k. ú. X., nákladnosť stavebných úprav a hľadisko účelného využitia novovzniknutých vecí (ďalej aj „prvá otázka“). V odôvodnení odklonu poukazovala predovšetkým na judikatúru Najvyššieho súdu Českej republiky (ďalej aj „NS ČR“), poukázala však aj na judikáty R 61/1968 (Ak je rozdelenie nehnuteľností síce technicky možné, ale nie je realizovateľné bez nákladných stavebných úprav, potom je v súlade s konštantnou judikatúrou potrebné považovať vec z hľadiska vyporiadania podielového spoluvlastníctva manželov za reálne nedeliteľnú) a R 54/1973 (Za prípady, keď reálne rozdelenie nehnuteľnosti pri vyporiadaní spoluvlastníctva podľa § 142 ods. OZ nie je dobre možné, považujú súdy jednak všetky prípady, kde by ani po adaptácii nemohli vzniknúť rozdelením samostatné veci, a jednak prípady, kde by časti vzniknuté rozdelením nemohli slúžiť vlastníkovi spôsobom zodpovedajúcim ich povahe a spoločenskému záujmu).

3.2. Dovolací dôvod podľa § 421 písm. b/ CSP odôvodnila tým, že pri zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnostiam nebola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu vyriešená otázka ohrozenia, bezpečnosti a ochrany zdroja pitnej vody, ktorý sa nachádza v studni s ručným čerpadlom pri zriadení príjazdovej komunikácie v blízkosti tohto zdroja pitnej vody, ktorý slúži potrebe rodinného domu, s prihliadnutím na právnu úpravu ochrany, kvality a bezpečnosti zásobovania pitnou vodou v slovenskej (zákona o vodách) a európskej legislatíve (ďalej aj „druhá otázka“).

4. Žalovaní 1/ - 6/ nevyužili právo vyjadriť sa k dovolaniu žalobkyne.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj len najvyšší súd) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru, že argumentácia žalobkyne opodstatňuje len čiastočný záver o prípustnosti, ale nie o dôvodnosti dovolania.

6. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok (nie „ďalšie odvolanie“) a dovolací súd nesmie byť vnímaný ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu z akýchkoľvek hľadísk (viď napríklad rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 2Cdo/165/2017, 3Cdo/14/2017, 4Cdo/157/2017, 5Cdo/155/2016, 7Cdo/312/2018, 8Cdo/67/2017).

7. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (pozri napríklad rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 3Cdo/42/2017, 4Cdo/95/2017, 5Cdo/87/2017, 8Cdo/99/2017).

8. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať bezbreho; namiesto je skôr uvážlivý prístup (pozri napríklad rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 1Cdo/26/2017, 2Cdo/154/2017, 3Cdo/42/2017, 5Cdo/12/2017, 7Cdo/163/2017, 8Cdo/73/2017).

9. Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky je poskytnúť uplatňovanému právu súdnu ochranu, avšak len za predpokladu, že sú splnené procesné podmienky súdneho konania (viď napr. rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 80/09, II. ÚS 79/08, IV. ÚS 476/2012). Dovolací súd preto pristupuje k podanému dovolaniu tak, že najskôr skúma, či je procesne prípustné; k posúdeniu opodstatnenosti dovolania (t. j. posúdeniu, či je v ňom opodstatnene uplatnený dovolací dôvod) sa dovolací súd dostáva len v prípade prijatia záveru, že dovolanie je prípustné. Dovolanie je prípustné, ak jeho prípustnosť vyplýva z ustanovenia § 420 CSP alebo § 421 CSP. Dôvody zakladajúce prípustnosť dovolania treba dôsledne odlišovať od dôvodov, ktoré zakladajú opodstatnenosť dovolania. Opodstatnené (dôvodné) je také prípustné dovolanie, v ktorom je oprávnené uplatnený dovolací dôvod. Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). V prípade dovolania prípustného podľa § 420 CSP je dovolacím dôvodom procesná vada zmätočnosti uvedená v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP), v prípade dovolania, ktoré je prípustné podľa § 421 ods. 1 CSP, je dovolacím dôvodom nesprávne právne posúdenie veci (§ 432 ods. 1 CSP).

10. Dovolací súd považuje za potrebné tiež zdôrazniť aj to, že dovolacie konanie má od účinnosti Civilného sporového poriadku povahu typického „advokátskeho procesu“, a to nielen vzhľadom na znenie nového sporového poriadku. Spracovaniu dovolania a celkovej kvalite zastupovania dovolateľa musí advokát, dovolateľ, ktorý má vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa, ale aj zamestnanec dovolateľa, ktorý je právnická osoba nevyhnutne venovať zvýšenú pozornosť. Dovolací proces je v porovnaní s predchádzajúcou právnou úpravou podstatne rigoróznejší a odborne náročnejší. Z hľadiska posúdenia prípustnosti dovolania je teda podstatné správne vymedzenie dovolacích dôvodov spôsobom upraveným v zákone (§ 431 až § 435 CSP), a to v nadväznosti na konkrétne, dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu.

11. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od

vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

11.1. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

11.2. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom. V neposlednom rade je dovolací súd viazaný aj skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP).

12. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 písm. a/ až c/ CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnu (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že má ísť o otázku riešenú odvolacím súdom a to buď o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), alebo o procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení).

13. Dovolateľka prípustnosť podaného dovolania vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a/ a b/ CSP, pričom v prípade § 421 ods. 1 písm. a/ namieta odklon od judikátov R 54/1973 a R 61/1968 v otázkach nákladnosti stavebných úprav a účelného využitia pri rozdelení parcely č. KN E 954. Dovolací súd predovšetkým poznamenáva, že pokiaľ dovolateľka argumentuje rozhodnutiami Najvyššieho súdu Českej republiky (sp.zn.: 22Cdo 2163/2006, 22Cdo 960/2006, 22Cdo 2977/2010, 22Cdo 2379/2007), či Ústavného súdu Českej republiky IV. ÚS 1232/07 nejedná sa o „ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu“ tak ako to vymedzuje tuzemský judikát R 71/2018.

13.1. Podľa § 142 ods. 1 prvá a druhá veta zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej aj „OZ“) ak nedôjde k dohode, zruší spoluvlastníctvo a vykoná vyporiadanie na návrh niektorého spoluvlastníka súd. Prihliadne pritom na veľkosť podielov a na účelné využitie veci. Ak nie je rozdelenie veci dobre možné, prikáže súd vec za primeranú náhradu jednému alebo viacerým spoluvlastníkom; prihliadne pritom na to, aby sa vec mohla účelne využiť a na násilné správanie podielového spoluvlastníka voči ostatným spoluvlastníkom.

13.2. Za prípady, keď reálne rozdelenie nehnuteľnosti nie je dobre možné, považujú súdy jednak všetky prípady, kde by ani po adaptácii nemohli vzniknúť rozdelením samostatné veci, jednak prípady, kde by časti vzniknuté rozdelením nemohli slúžiť vlastníkovi takým spôsobom, aký zodpovedá ich povahe a spoločenskému záujmu. Pri pozemkoch závisí toto posúdenie od ich polohy, celkovej plochy ako aj tvaru, u budov vyplýva nerozdeliteľnosť už napr. z toho, že ide o rodinný dom s jediným bytom, jediným vchodom, jediným komínom a pod. (R 54/1973).

13.3. Pred prípadným reálnym rozdelením veci súdnym rozhodnutím je treba uvážiť, do akej miery možno požadovať na účastníkoch vynaloženie nákladov spojených s reálnym rozdelením (najmä stavby); ak by reálne rozdelenie nebolo uskutočniteľné bez nákladných stavebných úprav, bolo by potrebné považovať z tohto hľadiska vec za reálne nedeliteľnú. (R 61/1968).

13.4. Dovolací súd zdôrazňuje, že OZ v § 142 ods. 1 upravuje jednotlivé spôsoby vyporiadania podielového spoluvlastníctva a súčasne pre súd taxatívne ustanovuje ich poradie (1/ rozdelenie veci, 2/ prikázanie veci za náhradu, 3/ nariadenie jej predaja (R 1/89, str. 3, Rc 54/73, obdobne rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Cdo/169/95, sp. zn. 2MCdo/3/2004). Pri zrušení a vyporiadaní spoluvlastníctva zákonná úprava trvá na tom, aby súd pri reálnom rozdelení veci prihliadal na veľkosť spoluvlastníckych podielov a na účelné využitie veci vzniknutej rozdelením. Súd musí dbať, aby rozdelením nevznikli nefunkčné veci alebo aby pomer rozdelených vecí svojou veľkosťou nebol vo výraznom nepomere k veľkosti pôvodných podielov. Rozdelenie nehnuteľnosti nie je dobré možné, ak by ani po adaptácii nemohli vzniknúť rozdelením samostatné veci alebo ich časti vzniknuté rozdelením by z hľadiska povahy a funkčného využitia nemohli slúžiť jednotlivým vlastníkom. Pri možnosti reálneho rozdelenia pozemkov sa vychádza z posúdenia hľadísk územného plánovania, prístupu ku komunikáciám a účelného technického spôsobu navrhovaného riešenia (2 Cz 47/70). Ďalej je potrebné zohľadniť polohu

pozemkov, ich tvar i celkovú plochu (Rc 54/1973). Určujúcim hľadiskom pre možnosť reálneho rozdelenia pozemku na viac samostatných pozemkov je zistenie, či je u novovzniknutých pozemkov zabezpečený prístup z komunikácie, a to buď priamo z komunikácie alebo cestou po cudzom pozemku. Na rozdeľovaných pozemkoch možno zriadiť podľa § 142 ods. 3 Občianskeho zákonníka vecné bremeno spočívajúce v práve cesty (R 1/89, str. 8).

13.5. Právny zástupca žalobkyne sa na pojednávaní z 15. januára 2014 (č. l. 34 spisu) vyjadril, že parcela č. KN E XXX je deliteľná. Znalec G.. P. Č. v znaleckom posudku č. 045/2014 k parc. č. KN E XXX uviedol, že sa jedná o pozemok v intraviláne obce, so zlou expozíciou na severovýchod a nemá priamy prístup z obecnej komunikácie ako i napojenie na jestvujúce inžinierske siete (č. l. 66 spisu). Znalkyňa G.. Q. D. na pojednávaní z 27. augusta 2014 uviedla, že reálna deľba parcely č. KN E XXX je možná, pričom možnosti reálnej deľby vyznačila v znaleckom nákrese (č. l. 110 spisu). Právny zástupca žalobkyne na pojednávaní z 30. augusta 2016 (č. l. 180 spisu) uviedol, že by na novovytvorenú parcelu č. KN C XXX/X nemala možnosť jej prístupu osobnými ani nákladnými motorovými vozidlami. V zápisnici z ohliadky zo 7. októbra 2016 vyplýva, že žalobkyňa v súčasnosti využíva na prístup k novovytvorenej parcele č. KN C XXX/X most vybudovaný cez potok smerom z parcely č. KN E XXX (č. l. 184 spisu). Znalec G.. Y. W. v znaleckom posudku č. 163/2016 vyznačil na katastrálnej mape, kde by bolo možné zo stavebno - technického hľadiska vybudovať najkratší prístup premostením z parcely KN E XXX (č. l. 195 spisu). V doplnku č. 28/2017 zohľadnil novovytvorenú parcelu č. KN E XXX, pričom zhodnotil, že aj na túto parcelu je možné zo stavebno - technického hľadiska vybudovať premostenie vodného toku, pričom predpokladané náklady vyhodnotil na sumu 4.500,- eur bez DPH. Aj z tohto znaleckého posudku vyplýva, že premostenie by sa realizovalo z parcely č. KN E XXX (č. l. 221 spisu). V doplnku č. 15/2018 sa znalec G.. Y. W. vyjadril, že je možné vybudovať prístup na novovytvorenú parcelu č. KN-C XXX/X bez zásahu do studne (č. l. 255 a nasl. spisu).

13.6. V danom prípade podala žalobu na zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva žalobkyňa. Súd zistil, že sú splnené podmienky pre zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva všetkých v žalobe označených nehnuteľností a v prípade parciel č. KN E XXX, KN E XXX a KN E XXX/X a rodinného domu súp. č. XXX na parcele č. KN E XXX prikázali tieto nehnuteľnosti do vlastníctva žalobkyne za primeranú náhradu. Sporným zostala otázka zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva k parc. č. KN E XXX, ktorú súdy vyriešili v zmysle znaleckého nákreasu G.. Q. D. návrhom podľa žalovaného (žltá varianta - č. l. 88 spisu). Súd nižších inštancií sa v tomto prípade správne držali poradia určeného v § 142 ods. 1 OZ a najskôr skúmali možnosť rozdelenia tejto parcely. Ako vyplýva z vyjadrenia znalkyne G.. Q. D., reálna deľba parcely č. KN E XXX (ďalej aj „sporný pozemok“) je možná. Možnosť deľby tejto parcely nakoniec nespochybňovala spočiatku ani žalobkyňa, ktorá s ňou súhlasila v štádiu pred podaním žaloby i v priebehu konania (napr. vyjadrenie právneho zástupcu žalobkyne na pojednávaní z 15. januára 2014 - č. l. 34 spisu). Medzi žalobkyňou a žalovanými 1/ - 5/ ostal sporný spôsob rozdelenia tejto parcely. Odvolací súd mal v danom prípade zhodne so súdom prvej inštancie za preukázané, že takéto reálne rozdelenie parc. č. KN E XXX bude viesť k účelnému využitiu novovytvorených parciel, keďže tie, ktoré budú prikázané do podielového spoluvlastníctva žalovaných 1/ - 5/ bezprostredne hraničia s parcelami č. KN C XXX/X a č. KN C XXX/X, ktoré sa nachádzajú v podielovom spoluvlastníctve žalovaných 1/ - 5/ a títo ich v budúcnosti budú môcť obhospodarovvať ako jeden celok s prihliadnutím na druh a charakter pozemku - orná pôda a záhrada.

13.7. Závery súdu o tom, kto môže predmet spoluvlastníctva po jeho usporiadaní využiť účelnejšie, sú závermi skutkovými; právne závery prichádzajú do úvahy vo vzťahu k hodnoteniu významu jednotlivých kritérií a ich porovnania s inými (3 Cdo 6/2011).

13.8. Žalobkyňa v dovolaní (rovnako i v odvolaní) namieta, že rozdelenie sporného pozemku nebolo možné z hľadiska nákladnosti stavebných úprav a účelnosti využitia novovzniknutých parciel. Odvolací súd k tomu v podstate uviedol, že novovytvorené parcely sú vedené ako orná pôda a záhrady, teda hľadisko ich účelného, ale i funkčného využitia zostáva zachované a v prípade, že sa v budúcnosti žalobkyňa rozhodne na novovytvorených parcelách stavať rodinný dom, bude musieť vykonať i znášať všetky náklady s týmto zámerom súvisiace. Dovolací súd poukazuje na závery znaleckého posudku č. 045/2014 k spornému pozemku, že sa jedná o pozemok v intraviláne obce, so zlou expozíciou na severovýchod a nemá priamy prístup z obecnej komunikácie ako ani napojenie na jestvujúce inžinierske siete. Zabezpečený prístup z obecnej komunikácie by žalobkyňa nemala ani v prípade prikázania

sporného pozemku do jej výlučného vlastníctva. V súčasnom stave je tento pozemok č. KN E XXX stále vedený ako orná pôda (resp. novovytvorené parcely č. KN C XXX/X ako orná pôda a KN C XXX/X ako záhrada). Zvýšené stavebné náklady na vybudovanie prístupovej cesty súvisia predovšetkým so skutočnosťou, že žalobkyňa chce v budúcnosti na spornom pozemku stavať rodinný dom. Ako však vyplýva aj z vyššie zmieňovaného znaleckého posudku č. 045/2014, sporný pozemok doposiaľ nie je vhodne usporiadený na výstavbu (zlá expozícia pozemku, bez prístupu z obecnej komunikácie a bez vybudovaných inžinierskych sietí). Pokiaľ na spornom pozemku bude chcieť žalobkyňa realizovať výstavbu rodinného domu, sama musí vynaložiť potrebné náklady. Dovolateľkou namietané investície (náklady) sú determinované stavom predmetného pozemku a nie sú závislé od spôsobu, akým súdy v tomto prípade vysporiadali spoluvlastníctvo k nemu (t.j. rozdelením pozemku). Pokiaľ žalobkyňa poukazovala na stratu „funkčnosti“ parcely č. KN E XXX, dovolací súd poznamenáva, že v obidvoch prípadoch vybudovania prístupu k obecnej komunikácii (podľa znaleckého posudku č. 163/2016 a doplnok č. 28/2017) by bolo nutné viesť ho cez túto parcelu. Vzhľadom na tieto skutočnosti sa dovolací súd stotožňuje s právnym názorom vysloveným v napadnutom rozsudku odvolacieho a prvoinštančného súdu, keď rozdelenie sporného pozemku považovali za možné, účelné i funkčné. Žalobkyňa by v každom prípade musela vynaložiť náklady na stavebné úpravy v súvislosti s prístupom k parcele č. KN E XXX. V posudzovaní týchto kritérií súdy nevybočil zo zákonných medzí. K prípadnej (ne)možnosti uskutočniť výstavbu na novovytvorených pozemkoch ide o skutkové tvrdenie, ktoré stojí mimo právneho i skutkového rámca tohto prípadu, lebo súdy vychádzali z toho, že charakter (druh) pozemku ako orná pôda a záhrada ich predurčuje na poľnohospodársku činnosť a nepredurčuje ich na realizáciu individuálnej stavebnej činnosti.

13.9. K druhej otázke najvyšší súd uvádza, že všeobecne princíp subsidiarity vychádza z toho, že najlepšie postaveným k plneniu úloh sú najnižšie články hierarchie súdov; vyššie články systému zasahujú len vtedy, kedy už prípad nemôže byť riešený na úrovni článku nižšieho. Ide o všeobecný princíp organizácie celej spoločnosti a súdnictva osobitne. Z uvedeného teda vyplýva, že dovolací dôvod nesprávneho právneho posúdenia je pre prípustnosť dovolania relevantný len vtedy, ak vec nesprávne právne posúdil odvolací súd, alebo ak v odvolaní namietané nesprávne právne posúdenie veci súdom prvej inštancie odvolací súd svojím procesným postupom nenapravil. Avšak nemôže tomu byť v prípade, ak samotná strana sporu nevyužila svoje právo namietat konkrétnu nesprávnosť v rámci podaného odvolania, v takom prípade strana sporu mala možnosť uplatniť svoj vplyv na výsledok konania vo vzťahu ku konkrétnej otázke, ale keď tak neurobila, hoci tak urobiť mohla a mala, predmetná právna otázka sa nestala predmetom prieskumu odvolacieho súdu, ktorý nemal možnosť v rámci opravného konania vyhodnotiť jej opodstatnenosť aj vo vzťahu k existujúcej judikatúre najvyššieho súdu. V tomto prípade však rozhodnutie odvolacieho súdu nezáviselo na vyriešení predmetnej právnej otázky, a to z dôvodu jej neuplatnenia žalobkyňou v odvolacom konaní, preto sa žalobkyňa jej preskúmania nemôže úspešne domáhať až v dovolacom konaní.

13.10. Z predloženej druhej otázky žalobkyne nie je zrejmé, ktoré ustanovenie zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách malo byť rozdelením porušené. Doplnok č. 15/2018 k znaleckému posudku č. 163/2016 zohľadňuje vybudovanie prístupu (mostíka) na parcelu č. KCN XXX/X aj s ohľadom na ochranné pásmo pre vodný zdroj - studňu (č.l. 255 a násl. spisu). Bez vymedzenia právneho rámca ide len o skutkovú otázku, ktorou nie je možné odôvodniť prípustnosť dovolania v zmysle § 421 CSP.

13.11. Z uvedených dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, že dovolanie neopodstatnene smeruje proti takému rozsudku odvolacieho súdu, ktorý pri posúdení prvej právnej otázky nespočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 2 CSP). Najvyšší súd preto nedôvodné dovolanie v tejto časti zamietol podľa § 448 CSP. V zostávajúcej časti, pre nenáležité vymedzenie dovolacieho dôvodu pri druhej právnej otázke, ho odmietol v zmysle § 447 písm. f/ CSP.

14. Podľa § 444 ods. 1 CSP dovolací súd môže na návrh odložiť vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia, ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa. Dovolací súd nezistil splnenie podmienok pre odklad vykonateľnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia v zmysle § 444 ods. 1 CSP, a preto v súlade s ustálenou súdnou praxou o tom nevydal samostatné rozhodnutie (napr. 4Cdo/144/2019, 4Cdo/108/2019, 9Cdo 72/2020, 9Cdo 184/2020, 9Cdo 222/2021).

15. O náhrade trov dovolacieho konania rozhodol dovolací súd podľa § 453 ods. 1 v spojení s § 255

ods. 1 CSP tak, že úspešnej žalovanej 6/ ich náhradu nepriznal, lebo jej žiadne preukázané trovy dovolacieho konania nevznikli (R 72/2018). Žalovaní 1/ - 5/ boli v dovolacom konaní v plnom rozsahu úspešní (§ 255 ods. 1 CSP), preto im voči neúspešnej žalobkyni dovolací súd priznal nárok na plnú náhradu trov dovolacieho konania (§ 453 ods. 1 CSP). O výške náhrady trov dovolacieho konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia dovolacieho súdu samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP).

16. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.